

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Pretului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisiu cu post'a în laintrulu monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câtu cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 11.

Sibiu, 7/19 Februaru 1879.

Anulu II.

Transilvani'a.

Sibiu. Dilele câte au trecut dela 12/24 Ianuariu până astadi în 6/18 Februaru, au fostu ilustrate de radiele unei demâneti, pe care natiunea o asteptă cu doru mai alesu de diece ani încôce. Nu aci e loculu și nu acumu e timpul a se face istoriculu acestoru dile memorabili. Ceea ce potemu face astadi este, ca se anuntiamu lectoriloru esteri în câteva cuvante, extraordinari'a solemnitate și nespus'a bucuria, cu care a fostu intempinatu Escel. Sa dn. Archiepiscopu și Mitropolitu Mironu Romanulu înpreuna cu deputatii consistoriali rev. sa domnulu Archimandritu și vicariu mitropolitulu Nicolae Popea și onor. domnu avocatulu și deputatu dietale Parteniu Cosm'a de către populiatiunea romana, în parte chiaru și de către cea sasesca la întorcerea dela Vien'a.

— Program'a festivitatii de primire a deputatiunei esmise la Préalntulu Locu în afaceri scolarie, nationale romane a fostu: 1. În 6/18 curg., că în diu'a sossirei deputatiunei, la 8 ôre demin'ia, banderiuulu și toti participantii se voru află la gara, unde sossindu trenulu, Escelenti'a Sa Par. Archiepiscopu și Metropolitu Mironu Romanulu cu deputatiunea, voru fi bineventati prin parintele protopresbiteru I. Hanni'a.

2. Dela gara, Escelenti'a Sa cu deputatiunea, va fi condusu la resiedintia, via: Strad'a Gusteritiei, Piat'i'a mica, Piat'i'a mare, Strad'a Cisanidiei și Poplacei.

3. La 11 ôre toti participantii se voru adună la casa clerului, Strad'a Cisanidiei Nr. 7, de unde în ordine voru merge la resiedintia și prin domnulu G. Baritiu se va salută și bineventă Escelenti'a Sa P. Archiepiscopu și Mitropolitu Mironu Romanulu. De aici reintorcându, voru bineventă în corpore pre deputatii dd. Archimandritu Popea și Partheniu Cosm'a în locuin-tiele proprii.

4. Sér'a conductu cu tortie. Punctu 7 ôre conductulu va porni din casa clerului, Strad'a Cisanidiei Nr. 7, preste Piat'i'a mare, Strad'a Macelariloru și se va postă în faci'a resiedintiei archiepiscopesci, unde domnulu Iosifu Hodosiu, prin cuventu va dá espresione festivitatii; se va dá apoi espresione de recunoscintia domnului Archimandritu Popea, de unde conductulu va procede pe Strad'a Poplacei la cuartirulu domnului deputatu Cosm'a, spre a i-si esprimă asemenea recunoscintia.

De aici întorcându în piati'a Casarmei, se voru depune tortiele spre ardere.

Sibiu, 4/16 Febr. 1879.

Comitetulu de primire.

Acésta programa s'a executatu cu profusiune și cu insufletire, carei asemenea fôrte raru s'au mai vediutu în acésta cetate vechia, care ea însasi este una istoria. Dupa ajungerea trenulu în gara, pe tóta distanti'a de alungă stradei Elisabeta (Gusteritiei) până în piati'a mica, se inbuldiă omu de omu; apoi pleca una colóna de trasuri, éra alaturea cete de calareti cu stindarde, în numeru câtu se potu forma doue escadrône frumôse; ovatiuni preste totu cu strigari „se traiésca,” acompaniate pe alocurea cu „Hoch!” Pe la 11 1/2 ôre deputatiunea compusa din câteva sute de persóne implu nu numai salele și coridórele palatului archiepiscopescu, ci și curtea întregă, în câtu mai pe urma Escelenti'a Sa mitropolitulu, de si ostenitu fôrte prin caletori'a de di si nópte întrega, se vediu indemnatu a esi spre a dá bine-cuventarea sa la multimea adunata. În câtu pentru serenada, la care ardeau vre-o 700 de tortie (facile), merita a se însemná, că acelea éra portate nu numai prin ómeni de tóta etatea, dara că din multimea mare dintre locuitorii comunelor rurale vecine remasera inadinsu acilea unu numeru considerabile spre a participa la serenada; se mai adaosera și vre-o 80 insi din societatea sodaliloru germano-sasi, carii isi descoperisera la comitetulu romanescu ad hoc dorint'a de a se alaturá și densii cu tortie la conductu, pe temeiulu colegialitatii loru cu sodalii romani, ceea ce li se si acorda cu tóta bun'a vointia. De vomu dice, că la acea serenada se află preste diece mii de ómeni pe strada și în piati'a cea mare, nu am exageratu nimicu. Ar fi mai greu de datu unu respunsu la întrebarea, că de unde au resaritu în acea di atâta multime de poporu, pe care'lu cunosceai bine de pre portu, că nu éra venitu numai din comunele vecine, că-ci vedeai destule porturi de pe Ternava și Murasiu, din distanti'a de câte 5—6 poste. De vre-o comanda n'a potutu fi vorb'a, că-ci nu noi dispunemu de subprefecti și de gendarmi. De altumentrea, cu respunsu la întrebări de acestea remanu datori aceia, carii de 5—6 ani încôce strigă în gur'a mare, că „poporulu” s'ar fi desbinatu de inteligenti'a sa. Nici-odata desmintire asia cathgorica

nu a datu poporulu nostru celoru ce se inbiia de tutori ai lui, că în dio'a de 6/18 Februaru 1879. Poporulu scie de cine se retrage, de ai sei binevoitori nici-odata.

Intr'aceea solemnitatea acestei dile nu e descrisa aci dupa cum merita; va veni alta pena, care se va ocupa inadinsu numai de acésta.

În câtu pentru cuventarile tînute la gara, în residentia, la domnulu archimandritu și vicariu Nic. Popea și la dn. deputatu Parteniu Cosma, apoi sér'a în publicu, potemu dice cu cugetu consolatu, că tôte luate la unu locu, ar forma una adeverata programa.

— Lumea pe din afara ne mai întreba cu destula inpatientia, că se le spunemu, ce scimu despre primirea de către poporatiune a celoru-lalti archipastori, dupa întorcerea dela Vien'a și Budapesta. Până la închierea acestui Nr. scimu numai dela Blasiu, că Escel. Sa domnulu archiepiscopu și mitropolitu Ioanu Vancea, avendu cause ardietorie de a-si acelerá caletori'a, nu a potutu astepta nici pe sufraganelu seu dn. episcopu Mihailu Pavelu dela Gherla, carele din întemplantare se află în alta caletoria, ci plecandu în Febr. cu episcopulu Victoru Michali dela Lugosiu, fóra a se opri la B.-Pesta, au mersu dreptu la Vien'a, și numai dupa cele doue audientie avute la monarhu, la reintócere dete facia și cu unii din domni ministrii. La Blasiu a sositu Escel. Sa în 1/13 Februaru. Primirea fu, pre câtu se pôte în orasielu asia micu precumu este Blasiulu, din cele mai caldúse. Reverenti'a Sa domnulu canonicu prepositu Timoteu Cipariu, carele precum se scie, din caus'a betranetieloru și a debilitatiei, nu prea ese din casa, asta-data inbarbatatu de immens'a inportantia și sanctitate a causei, punendu-se în fruntea tuturoru, cumu ai dice, a Blasiulu întregu, tînă și cuventarea festiva. Escel. Sa mitropolitulu se pareca ca asta-data este fôrte indestulatu cu succesele sublimei sale missiuni. Acésta se se întieléga despre Vien'a.

Dela Caransebesiu și Aradu avemu numai sciri rapsodice despre intempinarea episcopiloru cu parada că nici-odata.

— Dumineca, în 16 Febr. Sibiuulu vediu inca și alta festivitate mare și serenada cu sute de tortie, data în onórea ilustrulu domnu Fridericu Wächter, prefectu alu comitatulu și comite alu

Foisiór'a „Observatoriului“.

Femeiele.

De Juliu Pederzani.

Traducere de: I. G. Baritiu.

I. Istori'a.

„Vei fi supusa barbatulu și elu va domni preste tine.“

I. Moise 3.

Unu semnu caracteristicu alu civilisatiunei și alu culturii unui poporu este: positiunea sociale a femeiei.

Acea natiune va fi mare și civilisata, în care barbatulu mai tare va renunță din nobilele motivu alu umanitatii, la poterea și forti'a sa, în favórea celei mai slabe, inse și mai nedispensabile parti a omenimei.

În acelasiu gradu în care onóreza și redica unu poporu femeiele sale, cresce și marimea și cultura sa.

De cade acelu secu onorificu „care ni a datu o mama” în pulberea desonórei și a despretiului, apoi înpreuna cu elu piere și poterea morale și civilisatiunea unei rase.

Déra în spiritulu se strabatemu la estremele regiuni ale pamentulu orientale, în acea tíera mare, ce avea déjà o civilisatiune, mai înainte de ce Europ'a va primi o civilisatiune.

Se cautamu la Chin'a.

Înainte de secolu, organizatiunea politica și sociale éra baseata pe familia. Si dupa doctrinele unui Laot-tse și Confutse, nu esista o crima mai mare, că desonórea unei femei.

În cartea Inki-ao, care pentru poporu éra totu-asia de santa, ca-si o tabla a legii pentru unu Israelitu și venerata ca o dogma papale pentru catoliculu romanu, femeiele se numiau „poporulu ceriului;” fericirea generale, fidelitatea sublime, frumseti'a dorita, care posedé în sine însusi ornamentulu seu.

Pana candu Chin'a 'sistimá femeiele, că socii și

le adorá ca mame și sorginte a familiei, éra și remase imperiulu luminei.

Imperiulu din care se reversa valurile dreptulu și ale ratiunei preste totu pamentulu.

Intr'una din dile Chinesulu 'si alungă soci'a dela caminu, o numf sclava și 'i rapi copilulu pre care 'lu nascuse.

Deodata cu femeia decadiu și civilisatiunea marelu imperiu și astadi escita orórea Europei prin omorirea permisa a copiiloru.

Femeia în Chin'a nu are nici o valóre, mai pucina cá unu animale domesticu.

Déca se nasce unu pruncu și este de seculu barbatescu, este culcatu în patu, infasiatu în lintiulu și jucari'a lui sunt margele.

Déca prunculu este de seculu femininu, este aruncatu pe pamentulu golu, acoperitu cu frundie și 'i este permis a se jucá cu bucati de caramida. De este famili'a seraca, apoi tat'a alérga cu pasi rapedi și arunca abia nascut'a copila în riu.

Femeia Chineză nu invétia nici a citi nici a scrie. Legea 'i o întredice. Ea nu este tramisa la scóla.

Obiceiulu, care desfiguréza picidórele femeieloru, nu are de scopu frumuseti'a unui picioru câtu se pôte de micu, ci voiesce se le faca sermaneloru ambletulu neposibile si le incatenéza astufeliu de casa. Desfigurarea picidóreloru este în Chin'a semnuu sclaviei.

Candu petiesce unu barbatu o copila, apoi respunsulu ceremonialu pre care 'lu da parintele copilei este: „Fiic'a mea este lipsita de spiritulu și imbecile. Cu veneratiune primescu onórea, că se'fi fia permis a fi sclav'a ta.“

Barbatulu 'i este permis se'si bata pre soci'a sa, se o lase se móra de fómé si în provinci'a Tsche-cing se o asasineze, déca nu'í mai place.

Din aceste brutalitati resulta doue rele câtu se pôte mai tragice. Sinuciderea și superstitiunea. Între aceste fiintie sermane, ce se numescu femeie, circuléza o traditiune ce afla o credintia deplina și nestransmutabile: Femeia care refusa orice nutrimentu și móre. se scámbla îndata dupa mórté în barbatu. Cele mai multe

femeie Chinezé isi alegu de buna voia mórtéa prin fómé nutrindu firm'a sperantia, ca se voru metamorfosá în barbati, pentru-cá dupa aceea se'si resbune asup'ra barbatiloru — tiraniloru loru.

În vechi'a Indi'a, care se numesce aurora lunei, femeia se bucurá de o nobletia neasemanata, de o adoratiune, ce nu au fostu întrecuta inca la nici-unu poporu. Cumperarea unei femeie érá o crima, care conformu legii lui Manu éra espiața prin cele mai severe pedepse. „Mam'a, dice legea acésta, valóreza mai multu, cá o miie de tati,” fiindu-ca ea este cas'a. „Se nu bati pre femeia ta, nici chiaru cu o flóre, chiaru si déca ar avé o suta de gresiele.“

Si Indianulu de mai tardiu!

Nu este numai Domnulu sociei sale, déra si judecatorulu ei. Ironia amara! Este cunoscutu, ce însemnéza tribunalulu unui tiranu.

Femeia în Indi'a este unu lucru, averea barbatulu ei ca si ghióc'a, tarc'i'a si spad'a sa.

Déca móre elu, trebuie arse tôte împreuna cu elu totu ce au iubitulu și cu ce s'au servitu în vietia.

În Hindostanu tat'a sugruma — si acesta este unu actu religiosu — cu propriiele sale mani pre fiic'a sa la gróp'a ginerelui seu.

Unu caletoriu englesu a întrebatu o femeia, se'í arete unu drumu órecare. Si ce respunsu i-a datu? Respunsulu sclaviei și alu umilirei sale. „Eu nu cunoscuniciunu drumu, fiindu-ca sum — o femeia.“

Persi'a anticitatiu ordoná fiulu prin Zenda-Vesta, a numi pe mam'a sa „regin'a mea.“ În presentia ei nu 'i éra niciodata permis se siéda.

Zend'a-Vesta saluta în femeia „angerulu legii.“ La actulu de cunúntia barbatulu trebuie se dica: „Me inchinu si adoru sacrulu teu sufletu, o fiica, pre care voiescu se o iéu de socia.“

Persianulu unoru secolu mai întârdiati sbóra pe fugariulu seu preste nemarginatulu siésu. În timpu ce femeia lui trebuie se alerge fóra suflare si de abia respirandu langa elu. Elu mai încareca inca pe delicatii ei umeri o povara grea, pentru de a 'si crútia — calulu.

natiunei sasesci. Acea onóre i s'a facuta la oca-siunea decorarei sale cu crucea de cavaleru a S. Stefanu, castigata dela Mai. Sa imperatulu si regele pentru merite patriotice. —

— Deputatiunea romana, care s'au prezentatu Mai. Sale in cauza introducerei limbii magiare in scólele populare, a fostu compusa din Esc. Sa I. P. S. arhiepiscopu si metropolitu Mironu Romanulu, P. S. Sa episcopulu Caransebesiulu Ioanu Popasu, P. S. Sa episcopulu Aradului Ioanu Metianu, P. C. Sa vicariulu archidiecesanu Nicolau Popea, domnulu Traianu Doda generalu, dl. I. Tieranu protopresbiteru, dl. Nicolau Andreeviciu protopresb., dl. Parteniu Cosma advocatu, C. Radulescu advocatu, A. Popoviciu advocatu, N. Strevoiu, advocatu, P. Rotariu, advocatu.

Protestulu

Constoriului diecesanu dela Blasiu inaintatu la imperatulu Ferdinandu I prin episcopulu Ioanu Lemeni in 15 Februaru a. 1842 contra lezei de magiarisarea scóleloru romanesci.

In Nr. precedente dn. Turturelu Codreanu a citatu unele passage din acelu protestu memorabile alu constoriului din Blasiu, care inainte cu 37 de ani avuse unu succesu intocma precum ilu asteptase intrég'a natiune, fóra nici-o diferentia confessionale. Unii amici ne reflectara alaltaeri, că nu este de ajunsu numai cu acelea citate, ci se reproducemu actulu intregu, pentru-că generatiunile presente se cunósca bine, care au fostu ratiunile, temeiurile betraniloru nostrii, candu s'au oppusu din respoteri la introducerea limbii magiare in scólele nóstre nationale. Acelu documentu in se este scrisu in limb'a latina destulu de elegante; apoi astadi, din generatiunile moderne cunoscú relative fórté pucini acea limba, éra cei ce o cunoscu, ilu potú cití intregu in Istori'a romaniloru scrisa de A. Papiu Ilarianu, publicata in 1500 de ex. in Vien'a la C. Gerold et fiu 1852 tom. I. pag. 243 până la 246 cu litere petit (nici, merunte, dese). Noi credemu, că scopulu se ajunge, daca vomu scóte aci mai pe scurtu argumentele aduse de către nunitulu constoriu contra magiarisarei, la care se potú adage usioru cele dictate de impregiarile actuali.

Episcopulu dela Blasiu era in acelu anu la dieta in Clusiu, uniculu romanu intre vreo 312 membrii ai aceleia. Constoriulu adressandu protestulu seu către episcopu ii dise:

„Ilustrissime si Revendissime Dónne Episcope, Archiereu si Parinte noue prea gratosu! Acestu constoriu affa mai antaiu din foile publice, că in diet'a tiei s'a proiectatu dilele acestea unu articlu de lege, in pot'erea carui ar fi se se introduca limb'a magiara cá diplomatica si universalá, nu numai in ale loru corespondentie reciproce, dara si in administratiunea dieceseloru si in instructiunea publica asia, in cătu numai cu natiunea sasésca se se faca esceptiune, permitendu-i-se a se folosí in afacerile sale interne de limb'a germana. Acea innovatiune, prin care s'aru calca cele mai sante drepturi naturali, a insuflatu acestui constoriu temere fórté mare; de aceea isi tine de datorintia stricta a veghiá asupra drepturiloru si privilegieloru (jura et privilegia) acestei diecese, cu a carei administratiune interna este in parte si densulu insarcinatu. Deci convinsu pe de plinu, că totu acesta este si cugetulu Preas. Tale, isi implinesce numai oficiulu seu rogandu-Te prin acésta, că se alergi cu suplica prea umilita la Mai. Sa Monarchulu si se'lu rogi cu totu adinsulu mai inainte de a se sanctioná acea lege, ca pe acestu cleru greco-catholicu se'lu apere si mai departe in usulu

Sirianului 'i era permisu se'si iea numai o femeia. Femei'a era geniulu celu bunu alu tiei, siedé pe unu tronu in locuinti'a sa si pe sceptrulu ci era o flóre de Lotos.

Acésta tíera sacra si curata a Siriei au fostu violate doue secole mai tardiu prin cultulu lui Astarte, „Columb'a din Ascalonu,“ Semiramis asasiná pre regele ei Ninus si alergá cu o miie de femei la turnulu din Babiloni'a.

Mandrele femei se asiédia inaintea portiloru si invita te straini se intre. Liberulu Asiatu, conducetoru caravanei, se teme de obscuritatea cetatiei. Ce putea avea unu efectu mai liniscitoru, ca gratosulu zimbetu alu femeiloru din porti. Ori-cine ar fi venit, din Oriente, din Occidente, fia de ori-ce rasa, unu negutiatoru, unu Ismaelitu selvaticu, séu póte unu sclavu fugariu si ticalosu. Frumós'a femeia in ornata de regina primiá mic'a moneda de auru, ce 'i o aruncá in póla. Elu érá primitu. Cu intrarea sa 'si perdeá si suvenirile sale. Prin moned'a de auru, ce o daruise frumósei femeie zimbitorie, credea elu, ca a depusu in mic'a ei mana si trecutulu, patri'a, famili'a si pre Ddieulu seu.

Eiu lucrá la edificarea ziduriloru patriei sale adoptive. Cetatea avea o periferia de 365 óre, zidurile aveau o inaltime de 200 urme si erau asia de late, incatu patru cara poteau merge comodú unulu pre langa altulu.

In cetatea acésta, care asemenea unei mame sub cretiele vestimenteloru sale, unia tóte popórale si rasele de colóre négra, galbena si alba, se nascú religiunea acelu amoru depositoriu, si impuru, care asemenea unui torente 'si vérsa valurile asupra Asiei, Africei si Europei. Idolulu érá Mylitt'a, preotesele ei femei din familiile cele mai inalte. Ele sperau a 'si cascigá prin „rusínea consacratá“ emanciparea de sub jugulu sclaviei.

(Va urmá.)

limbei sale nationale si in alu celei latinesci, atátu in administratiunea interna a diecesei, cătu si intru inventiatur'a tenerinei si a poporului. La imperatulu din acea cauza trebue se alergamu, pentru-că de si acestu cleru pe temeiulu uniunei cu beseric'a Romei a fostu inarticulatu intre clerurile recepte (indigenate), si prin urmare ar avea se se bucare de drepturi, totusi elu nici este reprezentatu in dieta prin membrii din sinulu seu (afara numai de episcopu), nici a fostu intrebatu si ascultatu de către nimeni, daca 'i convene lui se renuntie la dreptulu de viatia, neinstrainabile si neprescriptibile (jus juri subsistentiae personalis suppar, inalienabile, inpraescritibile), adeca la dreptulu de inportantia suprema de a se folosí de limb'a materna in afacerile proprii. Limb'a nóstra nationale nu are a face nimicu cu catholicismulu. Acestu cleru isi are si in beserica, in afacerile sale religiósé limb'a sa nationale, consacratá prin usulu ei seculariu. Numai acestei limbii nationale avemu noi se multiamimu acestu gradu de cultura, de si modestu, la care amu ajunsu; numai cu ajutoriulu ei si alu limbii latine amu ajunsu in stare de a poté inaintá.

Acestu constoriu prevede usioru, că de se va substitui la noi limb'a magiara in loculu celei romanesci si alu celei latinesci, apoi ori-ce progressu va fi preste putintia, si noi venimu in periculu de a recadé in vechi'a barbaria, de care scaparamu abia cu fórté mare greutate si numai dupa-ce amu scuturatu limb'a slavóna de pre cerbicile nóstre. Limb'a magiara este inca totu saraca si lipsita de carti bune; natiunea romanésca, din care ese clerulu nostru, nu o cunósce nicidecuinu, afara numai de romanii locuitori intre secui, si nici cá o va cunósce vreodata. Preste acésta, cele doue elemente (romanii si magiarii) se urescu tare unulu pe altulu (duplicis hujus invicem infensi elementi)

De altumentrea Consistoriulu acesta nici cá póte vedé celu mai micu folosu pentru principe, patria si religiune din impunerea fortiata a limbii magiare, si nici natiunea magiara nu va castiga nimicu in poterile sale prin acésta sila, éra de usiorarea sarcineloru publice si de restaurarea concordiei prin limb'a magiara, póte fi si mai pucinu vorba, ci tocma din contra, ur'a poporului romanescu asupra celui ungurescu va fi si mai mare, daca se voru lua midiuóce silitórie din partea unguresca contra elementulu romanescu, spre a smulge din peptulu lui iubirea naturale către limb'a sa; éra daca romanii voru fi siliti chiaru prin lege a invetiá unguresce, atunci acea ura va castiga nutrementu si mai multu (novum tantum fomitem acerbiusque fore incitamentum). Despre acestu adeveru este convinsu Consistoriulu, dara sunt convinsi inca si alti barbati de auctoritate din ambele nationalitati.

Éra daca vomu judeca cu tóta luarea aminte punctele 7 si 8 din acelu articlu de lege, atunci vomu vedé curatu, că biserica si nationalitatea nóstra este amerintiata de fórté mare periculu. Aci adeca se dice curatu: că dupa diece ani se nu se póta hirotoni de preotu nici-unu romanu, se nu póta fi aplicatu la nici-unu oficiu eclesiasticu, decâtu numai sub conditiune, daca va cunósce perfectu limb'a magiara; 2) In scólele Blasiului sciintiele dupa diece ani se se propuna numai in limb'a magiara; 3) Invetiarea limbii magiare se se introduca si in scólele satesci. Din aceste conditiuni ce sunt a se pune prin lege, urmédia neaparatu:

1) Că multime de barbati romani, carii pe langa limb'a nóstra nationale cunoscu bine limb'a latina si germana, adeca sunt ómeni adapati in sciintie, se nu póta fi preoti, nici a se aplicá in oficie eclesiastice, ceea ce ar fi unu reu fórté mare pentru biserica si natiune. La aceste mai observamu, că in inarele principatu alu Transilvaniei sunt destule tinuturi, in care limb'a magiara nu este la nimeni de nici-unu folosu, si nici cá'i va fi vreodata, din contra, limb'a romanésca si cea neintiésca le este de lipsa pe acolo.

2) Scopulu scóleloru din Blasiu (vedi acestu argumentu reprodustu intocma in Nr. 10 alu Obs. latinescu si romanescu pe col. 2).

3) Acestu Consistoriu este convinsu, că introducerea limbii magiare in scólele satesci si propunerea sciintieloru in trena, in locu de a inainta cultur'a poporului, mai virtosu o va impede; pentru-că in scólele comuneloru rurali tenerimea trebue se fia instructa in moralitate si religiositate, si inca numai cu ajutoriulu limbii materne, éra a invetiá mai multe limbi, adeca a voi se inalti pe poporulu intregu la nu sciu ce cultura superióra, este a voi se'i rapesci timpulu nepreputu dela ocupatiunile sale agricole si dela altele, cumu si dela portarea greutatiloru publice a le tiei, pentru că se invetié limbi. In locu de a perde timpulu poporului cu invetiarea limbii magiare, se i se faca scóle, pe care nu le are, in limb'a lui materna. Acésta este vechi'a dorintia, nu numai a acestui Consistoriu, ci a clerului intregu, a Natiunei si mai multu cá siguru, alu Majestatiei Sale imperat. (certe et Suae Majestatis Sacratissimae desiderium).

In fine, daca Preasantiei Tale ti se va parea, că acésta cauza merita că se asculti si sententi'a Clerului, atunci acestu Consistoriu te róga din totu sufletulu (exoraret), că cu atátu mai curendu se binevoiesci a cere voia dela Monarchu (ab altissimo Loco) pentru convocarea sinodului diecesanu. Intru altele Te rogamu Preasantie Parente Episcope, cá inpreuna cu acésta suplica prea umilita se binevoiesci a substerne la preainaltulu Tronu totuodata si supunerea nóstra homagiare pentru totdeauna nestramutata. Blasiu, 15 Februaru 1842, Consistoriulu din Blasiu: Simionu Crainicu, m. pr. Vicariu generale. Stefanu Manfi, m. pr. notariu. —

Pána aici documentulu din 1842. Limbagiu mai chiaru si mai respicatu de cătu acesta, abia se mai póte altulu. Si totusi, ori-cine 'lu va citi cu ceva luare-aminte, va avea se puna asup'r'a lui câteva intrebari de inportantia suprema. Unele din acelea ni le vomu pune chiaru si noi intr'unu altu Nr. Aci fia de ajunsu a mai observa numai atáta, că lege mai nebuna si nerusinata, decâtu era se fia cea din 1842, nu s'a

mai vedutu alt'a nici in patri'a nóstra, nici pe airea; de aceea nici nu este mirare, că ea a preparatu anulu 1848 mai multu decâtu insasi tirani'a iobagésca.

Ungari'a.

B.-Pesta. A voi se descria cineva in momentele de facia situatiunea si mersulu afaceriloru politice si parlamentarie din Ungari'a la intielesu asia, cá lectorii se póta cunósca fara greutate, la ce stare desperata au ajunsu, ar insemna că se încerca cineva se care apa cu clurulu. Luati 100 de diarie in mana si dupace v'ati perdutu cu ele cateva dile, veti sci totu numai cătu ati aflatu din doue ori trei. Conjecturi (gácituri) nenumerate, simbure pucinu. Ceea ce se scie astadi positivu este, că complitulu imprumutu nou ungurescu de 100 milióne in auru a datu de alte pedeci mai grele decâtu cele delaturate. (Vedi „Vaterland“ din Vien'a); apoi cá ministeriulu este érasí ajunsu in dóg'a de a'si da dimissiunea. O va da, se va retrage; va vení altu ministeriu. Dara precumu observaseramu si in anulu trecutú la alta ocaziune, citandu proverbulu usitatu in Romani'a: Schimbarea domniloru, bucuri'a nebuniloru. Ministrii vinu si se ducu, dara adeveratulu blastemu pentru noi e ascunsu in sisthema, in acelea maxime de statu, dupa care sunt guvernate popórale. Ministrii potú cevasi indulci, altii inasprí, ageri executarea sisthemei si a legiloru care purcedu din ea, dara nu ei o potú schimbá. Ministrii esu din partid'a care a stabilitu sisthem'a. Adeveratu cá dn. Colomanu Tisza se declarase de repetite-ori in siedintie publice de vrasmasiu alu nationalitatiloru, pronuntiandu cuventele trufasie si arrogante: „Le voi sfarmá.“ Tóta lumea tine minte acea amerintiare, dara nationalitatile trebuea se'i multiamésca pentru acea manifestare de mania resbunatória, inuse franca, cá se scii cu cine ai a face, precumu nu se intempla cu altii, că te scotu pe usia afara intre complimente de salonu, éra dupa-ce se intorcu la mésa, iti subscriu sententi'a de perire, Acestea premisse, trecemu inainte la afaceri, care ne privescu de a dreptulu pe noi.

Audientiele castigate la Maiest. Sa imperatulu si regele Franciscu-Iosifu de către deputatiunile romanesci din Transilvani'a si Ungari'a, conduse de Mitropolitii între 9 et 13 Febr. st. n. la Vien'a, nu au fostu oportune, adeca n'au fostu cerute si date la timpu bunu acomodatú. Asia au disu ministrulu-presiedente C. Tisza si ministru de culte Aug. Trefort, precum aflamu din diariile ministeriali „Ellenör“ si „Pester Lloyd.“ Totu atunci celalaltu diariu ministeriale „Hon“ in primulú seu din 14 Febr. se mira, cumu au cutediatu mitropolitii se mérga la Vien'a, se se planga la monarchu pe din dosulu dietei; éra aristocraticulu P. Napló afa, ca archiereii romaniloru au lucratu asta-data pe man'a muscaliloru; cá-ci magiarii mai virtosu de aceea voiescu se magiarisedie pe romani, cá se'i scape de muscali.

Daca sant'a nóstra cauza nu ar fi atáta de santa si totu-odata de viatia si mórté, precumu este ea in adeveru, atunci ai trece cu unu risu sarasticu pe langa espectoratiuni de natur'a acestora. Adeca ce? Candu vreodata va fi oportunu pentru vreunu ministru executoru alu unei sistheme teribile precumu este cea actuala, a te plange contra lui la monarchu si a cere schimbarea sisthemei si dimitterea ministriloru? Nici in toti vecii.

Audientiele nu au fostu oportune? Nu dieu acelea pentru altii; pentru natiunea nóstra inse au fostu oportune de minune, in cătu acea oportunitate merita că se cademu cu totii in genunchi si se multiamimu pentru ea Ddieulu parintiloru nostrii. Formul'a: „Nu e oportunu,“ noue ne este cunoscuta din betrani. In sute de casuri au fostu ei scosi pe usia afara, adesea prin câte unu secretariu desfrenatu, cu formul'a stereotipa: Nu este oportunu. Dara portarea infricosiateloru sarcine a le statului si darea de sange in numeru preste 100 de mii de ostasi din natiunea nóstra este totu-deauna oportunu. Neoportunu este in casulu de facia, va fi pentru vecia, unu proiectu de lege desperatu, precumu e acesta combatutu de romani.

In cătu pentru pretensiunea diariului „Hon,“ ea este arroganta si anarchica. Adeca ce crede elu cá este unu monarchu in ochii natiunei romanesci? Nu cumva unu Dobzse Lászlo alu lorú si alu poloniloru? Cu totulú alta idea au romanii de unu monarchu. Idealulu lorú este unu Traianu, unu Hadrianu, unu Antoninu, unu Marcu Aurelu, unu Iosifu II, éra nu Dobzse Lászlo. Nu v'amu spusu noi romanii la nenumerate ocaziuni, că noi pucinulu bine ce'lu avemu in acésta monarchia, l'amu casti-

gatu dupa lupte cumplite numai prin iubirea de dreptate a cătoruva imperati din cas'a Habsburg-Lotaringi'a, si avemu probe la mana, că Ei aru fi facutu si mai multu bine natiunei năstre, daca in urmarea deseloru rebellioni, parte aristocratice, parte catilinarie, venite tocma la „timpu neoportunu,” nu 'iar fi silitu se puna juramentu pe atătea legi si privilegii barbare si selbatece, căte era in putere până la 1848.

Perfidia lui P. Napló nu merita nici-unu respunsu. Daca loru le este frica de muscali, potu se tremure cătu le place; natiunea romanésca nu se teme de muscali, pentru-că are pe partea sa opiniunea publica a Europei, la casu de necesitate, braciiale sale si a le toturor popóraloru neolatine.

P. N. ar voi că romaniloru si numai loru, se li se denege chiaru si dreptulu de petitiune, de rogamente, recunoscutu de tóta lumea civilisata până si celoru mai crudi facatori de rele, criminaliloru capitali. Nu ar fi fostu acésta prim'a incercare de a inchide tóte usile residentiei imperiale dela Vien'a si a da archieriloru romani in capu cu ele. Dara si la casuri de acestea vomu reveni alta-data.

Pester Lloyd in primul se din 16 l. c. ataca de a dreptulu deputatiunea de 12 si mai alesu pe mitropolitulu Mironu Romanulu, inse totu numai cu sofisme si schimosiri de adeveruri, care vorbindu fôrte dulce, precumu acelu diariu nu a meritatu niciodata dela romani, sunt fôrte inpertinente, fora nici-unu mediu, alune gaunóse, ceea ce se cunósce si din inpregiurarea, că acelu diariu de speculanti si plutocrati egoisti, nu are curagiulu de presente publiculu germanu memorialulu mitropolitulu.

Asupra injuraturiloru diariulu ministeriale „Kelet” din 12 vomu mai avea timpu se revenimu. Asta-data numai atăta: De o intielegere si concordia sincera si durabile intre romani si magiari pe basea nationalitatiei nu mai póte fi vorba, si este pecatu a mai perde timpulu cu incercari desierte, precunu este si acésta. Uniculu terenu pe care trebue se incercamu apropiarea, este patri'a si patriotismulu comunu.

Despre introducerea limbei magiare

in bisericile romanesci si rutenesci, mai alesu din cinci comitate ale Ungariei, adeca Maramurasiu, Bereghu, Ugocea, Sabolciu, Satmaru, locuite de populatiuni amestecate, avemu până acuma numai sciri fragmentarie; atătea inse căte avemu, sunt sigure. Populatiunea aceloru comitate in cursulu secoliloru s'a schimbatu fôrte multu, prin migratiune in Moldov'a, cu ocaziunea fundarei acelu statu, prin selbaticele devastatiuni ale tatariloru in secolulu alu 14-lea, prin ciume dese, prin persecutiuni religióse fôrte barbare, prin tiranica stramutare a sateloru iobagesci de cătra domniiloru, prin colonisatiuni cu asia numiti haiduci, adeca soldati barbari de ai principiloru si insurgentiloru unguresci, dupa inchiaieri de pace, sau intre ei insii, sau cu cas'a austriaca, ori cu turcii. In epoce, candu acea parte a tierei erá desiértata de locuitori din ori-ce cauza, regii si magnatii chiamá si aducea in loculu loru dieci de mii mai virtosu ruteni, (numiti si russini, rusnegi si russi rosii), din Galiti'a si Podoli'a, cu cari inpoporá tinuturile devastate. Cei mai multi din acei colonisti fiindu totu sclavi, iobagi, in vechi'a loru patria, numai cătu isi schimbá pe unii domni cu altii. Pre multi ii furá sau rapiá cu puterea boierii, care de unde 'i era indemana, numai că mosiile se nu le remana necultivate. In alte locuri aducea si nemti, svabi; aceia inse era mai cu minte, că 'si punea conditiuni de colonizare; preste acésta dela 1711 incóce ii apará curtea Vienei in mai multe moduri, că si pe sasii din Transilvani'a. Destulu că in cursulu secoliloru din susu numitele cinci comitate populatiunea romanésca fu esterminata in parte, éra ceea-lalta fu amestecata cu rutenii, prin comuniunea ritulu resarítenu. Dara fruntasii romaniloru, că si ai ruteniloru, s'au facutu rom.-catholici, mai tardiu calvini asia de multi, in cătu cu ajutorulu aceloru renegati calvini'a prinse, mai alesu in comitatulu Marmatiei si in alu Satmarulu, radecini afunde. La multime nenumerate de familii, astadi calvine si magiare, ba si la unele comune intregi, le poti descoperi originea romana ori rutena fora vreo dificultate. Mai virtosu dintre ruteni s'au magiarisatu fôrte multi. Dara si din romani s'au perdutu successive preste una suta de mii din acea parte a tierei, incependu din sec. alu 17-lea, pre candu acele 5 comitate se tinea de Transilvani'a, si până in dilele năstre.

Intre anii 1838 si 1849 pre candu redactorulu

actuale alu „Obs.” era red. alu „Gazetei” si „Foiei”, si pre candu magiarisarea se pornise cu furia, care aruncá tier'a in bellulu civile prea bine cunoscutu, cătiva preoti din comit. Satmaru si Biharu acúsá pe alti colegi de ai loru, că au caditu asia de greu, in cătu au inceputu a tiné predice unguresci in biserici romanesci si rutene, si că la ingropatiuni citescu rogatiuni unguresci, că episcopulu russescu Popoviciu se obligase a traduce tóte cartile ritulu resarítenu in limb'a magiara, spre a se tipari apoi cu spesele statulu si a se impune la tóte popórale de ritulu resarítenu, unite si neunite, romani, ruteni si serbi.

Absolutismulu austriacu a pusu frene tari magiarisarei; inse lectorii mai betrani isi voru aduce aminte din scirile căte se publicá pe la 1868—9 in diariile romanesci, că fanaticii pretindea, că pentru una parte de ruteni si romani din acele comitate se se dea unu episcopu magiaru, care se introduca preste totu limb'a magiara in biserici. Intr'aceea cartea rituale numitu pe slavonesce Molitvelnicu, erá tradusa in unguresce asia, că astadi in mai multe comune rogatiunile, de „prohodu”, „maslu etc.” se facu unguresce. In unele comune lucrulu au ajunsu asia departe, in cătu pop'a scie fôrte reu romanesc si preotés'a nimicu, éra pruncii loru mai pucinu decátu nimicu. Dupa timpu, din vreo 600 de comune bisericesci amestecate, vreo 72 s'au incorporatu la diecesea gr.-catholica romanésca, éra la 1855 candu cu restaurarea mitropoliei de Alb'a-Iuli'a si fundarea din nou a celoru doue episcopii, unu numeru considerabile de parochii romanesci, mai alesu din Marmati'a, smulgându-se de sub episcopi'a russésca, s'au incorporatu la episcopi'a dela Gherl'a, declarata de cătra Pontefice si Monarchu de romanésca, nationis et linguae romanae. Cu tóte acestea, au mai remasu multime de romani dati in pred'a rutenismulu si a magiarismulu, despre a caroru stare éta cum se esprime unulu dintre preotii mai vechi intr'o dissertatiune istorica: „Pe aici baseric'a romanésca este cea mai schimosita in Ungari'a, pe alocurea cu trei limbi; liturghi'a si cantarile romanorutene, éra predicele regulatu in limb'a ungurésca. Spre rusinea hierarchiei romanesci acésta anomalía se incepe in orasiulu Carei, cu comun'a „haiduciloru” de Bobaldu, si se continua departe preste tinutulu Betuliei (Nyires?) in comitatulu Sabolciu, in frunte cu comun'a Dorogu, până la Kis-Kálló, cea din urma colonia romanésca, unde se mai canta numai intr'o strana romanescă.”

Ne aducemu bine aminte, că intre anii 1845 et 1849 terorismulu magiarisarei in acelea 5 comitate si in alte doue transilvane era atātu de furiosu, in cătu locuitorii romani din comune amestecate nu mai cutediá se vorbésca in limb'a loru materna, daca esia afara din cas'a si curtea loru, că-ci mai alesu daca era iobagi, mancă batai cumplite, dara si pe la orasie era insultati, uneori luati intre palmi si punni. Studentii romani mergându pe strade, numai sioptindu cutediá se conversedie romanesc, curatu precum se intempla si astadi in una parte din Secuimea Transilvaniei.

Magiarisarea mai castiga multu intre romanii din Ungari'a inca si prin neexplicabil'a trimitere a mai multoru elevi gr.-catholici de theologia in seminariele rom.-catholice magiare, unde in căte patru ani nu numai că nu audu unu singuru cuventu romanescu, dara nu le este permisu nici se citésca vreunu diariu ori carte in limb'a loru nationale, precum nu este permisu nici eleviloru dela scol'a pedagogica din Dev'a in Transilvani'a, precum documentaramu de repetite-ori in anulu trecutulu cu casuri concrete.

Magiarisatorii fanatici au fruntea se afirme, că intre alte scopuri ale magiarisarei este si cultivarea si civilizarea poporulu romanescu hebeucu (a buta oláh népnék mivelődése). Chiamati din ori-care tiéra européna bine civilisata 12 sau 24 barbati ethnographi si moralisti, ómeni de onóre si cu totulu nepartinitori, faceti'i arbitrii judecatori din punctulu de vedere alu culturei si civilisatiunei, intre locuitorii romani amestecati cu magiarii si in parte magiarisati, corciti, in limba, in datine, si intre romanii locuitori in alte tinuturi curatu romanesci, necorciti, nemagiarisati; diceti aceloru straini, că se petréca in diverse tinuturi cu septemanile; se le dati si actele civili (matricule), si cathalógele inchisoriloru dela politia, tribunalu, administratiune, că se'si castige informatiuni cătu se póte de multe si exacte, apoi se ascultati veridictulu loru. Pare că ar fi unu blastemu, că ori pe unde romanii sunt amestecati si corciti cu magiarii, escessele, delictetele si crimele sunt mai multe

intre ei, decátu in alte tinuturi. Aci vorbescu cifrele, care sunt mai infallibili decátu pap'a.

Romania.

(Conflictetele.) Daca tóta lumea europena astepta cu mare interesu, că se vedía rezultatele noueloru conflicte escate intre Romani'a si Russi'a; daca neamicii Romaniei se bucura pentru acelea conflicte, apoi póte judeca ori-cine, cum bate pulsulu romaniloru facia cu acelea dissensiuni. „Politische Correspondenz”, organulu ministeriulu de esterne din Vien'a, voiesce se asigure pe lume, că acelea neintielegeri in dilele din urma perdura multu din agerimea loru. Se dea D-dieu. Press'a européna dá dreptu numai romaniloru. Noi pentru lectorii nostrii nu scimn se damu asta-data in acésta privintia alta informatiune, decátu aceea ce aflamu in diariile din capitala. Aci apoi credemu, că „Romanulu” din 4/16 Februariu are in primul seu explicatiuni mai exacte, scriindu intre altele:

„Dupa ratificarea tratatulu din Berlinu, dupa ocuparea celoru trei judetie de peste Prutu de catre Rusi si ocuparea Dobrogei de catre trupele si autoritatile romane, Romani'a dete unu suspinu de usiorare: i se pare ca a scapatu in fine de complicatiunile politice esterióre, ca ori-ce cauza de desbinari si de interveniri internationale a disparatu, ca natiunea póte de aci inainte se se ocupe din tóte puterile numai cu imbunatatirile interióre, atātu de neaparate desvoltarii si intaririi nationale.

Din nenorocire acésta dulce iluziune nu tinú multu timpu. Complicatiunile diplomatice ivite asupra cestiunii revisuirii art. 7 din Constitutiune, si mai cu osebite asupra delimitarii Dobrogei si in urma până si asupra carantineloru statornicite pe fruntarie, că mesura de aparare in contra ciumei, ne-au facutu se vedemu ca, in ceea ce privesce complicatiunile internationale, Romani'a, printr'o fatalitate a situatiunii ei geografice, reinane inca totu atatu de incercata, cătu si in momentele cele mai critice ale esistentiei se'se, si ca o fôrte mare parte din activitatea guvernulu si a ómeniloru ei politici trebue se urzeze de a fi absorbita de ingrijirile, pe care aceste complicatiuni le facu se nasca la totu momentulu.

Ce se pare mai naturalu si mai neaparatu, de cătu ocuparea fruntarieloru stabilite pentru Dobrogea de comisiunea européna? Nu numai ca comisiunea européna se rostise in unanimitate, afara de singurulu votu alu delegatul i Rusiei, pentru fruntariile astu-felu cum sunt ocupate astadi de trupele romane, déro dupa ce se terminá delimitarea, Romani'a, luandu posesiune de Dobrogea si urmandu pentru acésta unu schimbu de note diplomatice cu Rusi'a, acésta putere nu facu nici o singura reserva in privirea punctulu Arab-tabia, care este astadi obiectulu unui conflictu din cele mai serióse. Cu tóte aceste, abia lini'a fruntarielor fu ocupata, dupa cum trebuia se fia in conformitate cu decisiunile comisiunii europene, si de indata Rusi'a radică protestatiunile cele mai energice, ca se nu dicemu chiaru si agresive.

Déra prin ce a fostu óre prevenita Romani'a de a nu ocupa Arab-tabia?

Dreptulu, astu-feliu cum ilu statornicise Congresulu din Berlinu, era pentru densa; deosebitu de acésta, Russi'a nu formulase catre guvernulu nostru nici o reserva, care se'lu faca se intrevédia unu conflictu la casu de a ocupa Arab-tabia. Romani'a era déra, pe de o parte este inca autorizata a crede, ca Europ'a nu va lasa se se faca si de asta-data cu unu dreptu alu ei o scara, prin midiloculu careia se ajunga cei puternici la invoiala, pentru interesele loru particulare. Éra pe de alta parte ea nu era pusa in positiune de a recurge la o mesura de estrema prudentia, neocupandu tóta lini'a fruntarieloru, mai inainte de a se rostí definitivu puterile asupra lucrarii comisiunii europene.

Ocuparea punctulu Arab-tabia era déra consecinti'a hotaririloru Europei; era conformarea cu vointiele ei; cu tóte acestea, ea a adusu pe neasteptate Romaniei o dificultate diplomatica din cele mai grave.

Ce era asemene mai naturalu si mai neaparatu, de catu ca Romani'a se ié precautiuni urgente in contra ciumei? Tier'a intréga era inspaimentata; tier'a intréga cerea, cu mare larma, luarea imediata a mesuriloru celoru mai energice de aparare. Statele vecine, Germani'a si Austri'a, luau precautiuni, la care deca nu ne-amu fi grabitu a participa intr'unu modu activu, amu fi fostu espusi a ne vedea isolati de restulu Europei prin carantine puse in jurulu nostru, si astufelu supusi celoru mai grele pagube. Cu tóte aceste, abia luaramu si noi precautiuni ca cele-lalte state limitrofe ale Rusiei, si guvernulu russescu protestá. Elu numesce sicane ceea ce ne este inpusu de simtiementulu conservarii, nu politice, — că-ci asupra acesteia mai póte fi cestiune de apreciare, — ci de simtiementulu conservarii individulu, casu prevediutu chiaru de tractatulu nostru comercialu cu Russi'a.

Este in adeveru cu totulu surprindietoriu, ca Russi'a se proteste in contra unor dispositiuni care, pentru casulu de epidemia, s'au prevediutu chiaru in tractatulu nostru comercialu cu densa. Este apoi caracteristicu, ca ea se prefinda Romaniei se péra de ciurma, pentru ca nu are puterea materiale a imperiulu germanu séu austriacu.

Eca cum esu complicatiunile si anevointiele internationale de acolo, de unde nici ca viséza cinc-va, si acésta numai din caus'a situatiunii năstre geografice si a pipairiloru ce le totu face Europ'a de la 1871 incóce, spre a regasi echilibrulu seu politicu perdutu.

Noi mai ca amu ajunsu la conclusiunea ca, până

candu Europ'a nu va reusi a 'si regasi echilibrulu, nu putem spera liniste din afara.

In urm'a conflictelor diplomatice iscate asupra cestiunii Arab-tabia si a carantinelor, guvernulu rusescu a avutu recursu in contra nostra la o mesura diplomatica de ore-care gravitate. Elu a lasatu legatiunea sea din Bucuresti vedu de titulariulu iei, si a incredintat'o provisoriu d-lui Iacobsohn, consulu alu Rusiei la Iasi, care o va gera pana la venirea unui nou titulariu, ce nu este inca desemnatu etc.

Sciri diverse.

(Multiamita publica.) Comitetulu parochialu gr. or. din comun'a Rabagani, intru ne-ajunsurile sale — la cumperarea unui clopotu sau campane la sant'a bisereca, — vedienduse ajutoratu in modu generos cu una suta 100 fl. v. a. data de Magnificulu Domnu Alesandru Romanu deputatu dietalu; prin acesta vine a'i face — si a'i da cea mai caldura multiamita, poftindu'i din anina in numele tuturor credinciosiloru din comun'a nostra, ca bunulu D-dieu dinpreuna cu illustr'a domna socia — se'lu traiasca intru multi ani fericiți, spre bucuria alegatoriloru sei, — si a natiunei intregi.

Datu in Rabagani la 30 Ianuariu st. v. 1879.

Comitetulu parochialu.

(„Ateneulu romanu din Bucuresti.) Ca si in anii trecuti, asia si anulu acesta se va tienea o serie de conferintie publice din partea sommitatiloru literarie si scientifiche din Romani'a, in sal'a Ateneului romanu.“ Program'a conferintieloru este urmatoarea:

D. D. P. Vioreanu: Despre suveranitate si delegatiunea exercitiului ei. Sistemulu electoralu si dreptulu minoritatiloru de a fi reprezentate. D. Dr. Felix: Despre igien'a alimentatiunii. D. N. Ionescu: Romani si Bulgarii in peninsula balcanica si in specialu in secolulu XIII. D. G. Marianu: Ciocoi vechi, — schitie de moravuri. D. Dr. Petrini: Despre amelioratiunea speciei umane. D. V. A. Urechia: Despre literatur'a negativa. D. St. C. Mihailescu: Cestiuni sociologice. D. Disescu: Legile si femeia. D. G. Sionu: Lectur'a unei comedii originale. D. P. S. Aurelianu: Poporatiunea din punctulu de vedere economicu si politicu. D. D. Laurianu: Despre Heliade. D. A. Vericeanu: Conditiiunile productivitatii munciei. D. D. I. Ghic'a: Despre instructiunea secundara. D. G. Dem. Teodorescu: Despre colinde si basme. D. C. A. Arionu: Despre fabula. Lafontaine si Alesandrescu. D. A. Odobescu: Despre istoria ieroglifica a lui Dimitrie Cantemiru. D. D. Olanescu: Despre poezia. D. C. Stanescu: Despre portretu. D. M. Balsiu: Despre moneta. D. C. Esarcu: Diplomati'a venetiana in Orientu. Reporturile ambasadoriloru venetiani la Constantinopole studiate ca sorginta a istoriei nostre nationale.

(Literariu.) Multe carti seriose s'au anuntiatu publiculu romanescu prin press'a periodica; dati se'lu reflectamu odata si la una productiune humoristica, cu de care dintre toti romanii transilvani numai dn. advocatu Popa scie se distra pe lectori si se'i faca a'si uita pre cate una ora de grijiile vietiei. Avemu adeca de inaintea nostra brosiuric'a ce coprinde una din acelea prelegeri humoristice, cu care Saphir facea odinora pe locuitorii Vienei ca se se tienea de anina ridiendu. Titulu si prefatiunea sunt de ajunsu, ca se combine la insasi „prelegere“:

Prelegere publica despre Iubileulu de 25 de ani in tain'a a siés'a si in proroci'a lui A-B-C. Pretiulu 30 cr. v. a., pentru Romani'a franco bani 80. Venitulu curatu in parti egale pentru meliorarea lefei invetiatoriloru dela scola centrala gr. or. din Dobra, si dela cea gr. cath. din Turda.

Pentru cei — ce cetescu prefetie.

Ironi'a sortii! Unu flamendu alerga ca se sature pe cei espusi la fomete. Acesta e eroulu adibuchevede Absolon Stich, a carui insemnatate sociala se tracteaza in publicatiunea acesta.

E virtute crescinésca a sari de aprópelui intr'ajutoriu, candu ai doue cameși. Cuintesenti'a virtutei crescinésca jace in sa, in a tinde de aprópelui mana de ajutoriu, fiindu insusi in pelea gola!

Credeamu implinita chiamarea „Iubileulu de 25 de ani in tain'a a siés'a si in prorocia lui A-B-C“ dupa-ce lamu prelesu publice in favorulu soldatiloru romani raniti. Acuma credu, ca cei raniti de fomete in lupta pentru independinti'a spirituala a omeniei, sunt, de nu mai multu, celu pucinu, asemenea indreptatiti la pretensiunea de ajutoriu, ca si cei raniti de puterea armelor in lupta pentru independinti'a patriei.

Cine a invinsu la Plevna? Patriotismulu romanu in aliantia cu scola!

Se voru afla individi — ómeni siguru nu — carii voru strimba din nasu, ca pentru camasi'a lui Absolon Stich se arunca sorti intre invetiatorii scolóloru centrali din Turda si Dobra, intru acesti doi poli confesionali, ca se capete fia-care cate-o maneca. Lasati ca se se strimbe acestora nasulu pana va plesni din radacina, pentru-ca atari individi au, eo ipso, esistintia fara nasu.

Invetiatorii scolóloru centrali din Dobra si Turda muncescu pentru o recompensa misera pana la desperatiune, in una si aceeași via. Sciinti'a n'are confessiune. Acei invetiatori asuda flamendiendu pentru unitatea ideala a natiunei pe terenulu spiritulu romanu.

Nu in consistorii nici in sínóde, in odai'a scolóei din Turda si Dobra se bate batalia, ce va decide odinora intre Blasiu si Sibiu! Dascalii au datu Germaniloru adeverata esistintia nationala, dascalii o voru da si romaniloru!

Romane! De voiesci esistintia, nu lasa ca se-ti móra dascalulu de fomete!

Sunt, ce e dreptu, la noi romanii diferite atacuri indirecte, de pungile filantropiloru. Ací colecte, ací baluri, ací concerte, ací prelegeri publice etc. pentru scopuri filantropice, asia in catu adi mane va fi necesariu a arangia colecte, baluri, concerte, prelegeri publice etc. pentru publiculu nenorocitu prin atari arangiaminte filantropice.

Cu tóte acestea dau si eu publiculu filantropu scrierea mea in recompens'a unui bagatelu ajutoriu pentru pionerii sciintiei, ce muncescu, cu lupt'a de esistintia, in scolóle centrale din Turda si Dobra pentru luminarea némului romanu.

Sibiu in Decembre 1878.

Autorulu.

— Revista literaria a foiloru „Predicatoriulu“, „Cartile Sateanului Romanu“, „Higien'a si Scóla“. Ese, ca adausu gratuitu la acestea foie, in 3/15 di a fiecarei luni. „Predicatoriulu Sat. Romanu“ pentru predicii si alti articuli din sfera bisericesca. Ese in fie-care luna odata, in numeri cate de 2—3 cóle. Pretiulu de prenumeratiune pre 1 anu e 4 fl., pre 1/2 anu 2 fl. v. a. Prenumerantii pre anulu intregu primescu gratis „Cartile Sateanului Romanu“. — „Cartile Sateanului Romanu“ pentru tóte trebuintiele poporulu romanu. Ese in fie-care luna cate o carte de 1—1/2 cóla. Pretiulu de prenumeratiune pre unu anu intregu e numai 1 fl. v. a. — Prenumeratiunile se primescu numai pre anulu intregu. — „Higien'a si Scóla“ pentru sanetate, morbi, educatiune si instructiune. Ese in fie-care luna odata, in numeri cate de 1—1/2 cóla. Pretiulu de prenumeratiune pre 1 anu e 2 fl., pre 1/2 anu 1 fl. v. a. Tóte acestea trei foie cu alu dausulu gratuitu acestei Reviste costao pre anulu intregu 6 fl., — pentru Romani'a si

Strainetate 16 franci — lei noi. A se adresá la Administratiune in Gherla — Szamosujvár. In Revista — care — tramitiendu-se gratis tuturor abonantiloru foiloru „Predicatoriulu“ — „Cartile Sateanului Romanu“, „Higien'a si Scóla“ — se impartiesce in preste 2000 esemplare: se primescu publicatiuni cu pretiurile cele mai moderate: 1 facia 1 fl., 1/2 facia 55 cr., 1/4 facia 30 cr. + timbru de 30 cr. — Publicatiunile literarie se comunica gratis.

— „Albin'a Carpatiloru“ Nr. 8 este de urmatoriulu coprinu: Tecsu: Adio, dupa H. de Balzac (continuare). — Lupta dintre Zernesti si Tohanulu-vechiu, la 1690, de I. C. Tacitu (fine). — Datine, credintie si moravuri romane: Vergelulu, de S. Fl. Marianu. — Memoriile unui stomachu: Dialogu intre unu alopatu si unu homeopatu (continuare). — Banditulu, poezia de Iason Bianco. — Cup'a poetulu ginte latine. — Varietati: Statistica, Moda, Notitie economice, Cugetari, Gácituri.

Ilustratiuni: Schitia geografica: Impregiurimea Branului. — Cup'a poetulu ginte latine.

— „Scóla Romana“. Fóie lunara pentru inaintarea educatiunii si instructiunii. Edata si redactata de Vasile Petri. Fascióra I, pe Octobru. Sumariu: Ioanu Amos Comenius. — Bancile de scóla (cu ilustratiuni). — Importantia si utilitatea studiulu limbii romane. — Geometri'a in scóla poporala. — Din computulu cu frangeri vulgare. — Pentru primulu invetiamentu din istoria. — Cate-va observatiuni relative la orele de lectura in scóla poporala. — Regule de tóte dilele pentru invetiatori incipienti. — Ortografi'a cu semne. — Pentru „Scóla Romana“. — Varietati. — Bibliografie. Sumariile fasciculelor urmatoare se voru continua.

— La Religion chez les peuples latins. La religiosité des roumains. Par Obedenare. A mesure que le lien religieux s'affaiblit, celui des races se manifeste. Edgar Quinet; Les Roumains. Montpellier 1878.

— Enumeratio plantarum phanerogamicarum Districtus quondam Naszódiensis auctore Floriano Porcius insignis ordinis coronae ferreae III. classis equite, districtus quondam naszódiensis vice-capitaneo em. Melléklet a magyar növény-tani lapok II. évfolyamához.

— Obiceiele juridice ale Poporulu Romanu program'a de B. Petriceicu-Hasdeu, licentiatu de dreptu, profesoru de filologia comparativa la universitatea din Bucuresti, directoru generalu alu arhiveloru statulu. Editiune oficiala.

— Traditiuni poporale romane. Adunate de S. Fl. Marianu. Brosiura prima. Pretiulu 40 cr. v. a.

— Raportulu anuale alu Societati academice sociale-literarie „Romania-Juna“ in Viena. Alu VIII-le anu administrativu, din 1 Octobru 1877 pana in 30 Septembrie 1878. Localitatile societati: I., Sonnenfels-gasse Nr. 1.

Cursulu moneteloru in val. austr.

Viena, 17 Februaru

Galbiulu imperat. de auru	fl.	5 56 cr
Moneta de 20 franci	„	9.33 „
Imperialu rusescu	„	9.30 „
Moneta germana de 100 marce	„	57.55 „
Sovereigns englesi	„	12.— „
Lira turceca	„	11.— „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	100.— „

!Unu maieru de vendiare!

Unu maieru in Sibiu, in positiune forte favorabila, provediutu cu mai multe locuinte, edificii economice, gradina si fenatiu, se vinde din mana libera. Informatiuni se potu lua dela: Dr. Aureliu Isacu, advocatu in Clusiu. (60) 4—5

The'a

antiarthritica si antirheumatica alui

WILHELM

curatitóre de sange spre a se folosi in ori-care anotempu ca singurulu midilocu curatitoriu de sange cu rezultate sigure.

Cu concessiunea cancel. c. r. de curte datu prin decisiune Viena, 7. dec. 1858.	Probata definitiv. Efecte exell. Resultatulu eminentu.	Prin p. in. patenta a M. Sale c. r. assecurata contra falsificarii. Viena, 28 martie 1871.
---	--	--

The'a acesta curatia organismulu intregu, strabate partile intregulu corpu si folosindu-o ca beutura departeaza dintr'insulu tóte materiile stricacióse, cate se voru fi adunatu, cum nu face nici o medicina; si efectulu siguru este durabilu.

Vindecarea perfecta a arthritei, reumatismulu, bóla englezésca, si a altoru bóle invecchite incurabili, ale raneloru, cari puroieza ne'ncetatu, ale bóloru genitáli si bubeloru, ale sgrabuntieloru pe trupu si in facia, ale peteloru, bubeloru si-pilitice.

The'a acesta au produsu rezultate forte favorabili mai alesu in inflaturu de ficatu si de splina, cum si in greutáti hemoroidali, in doreri

de nervi, de muschi de incheiaturi, de udu, polutiuni, impotentie, scurgeri la femei etc.

Suferintie cum sunt bólele scrofulóse, inflatur'a ghinduriloru se vindeca iute si perfectu, la acia, cari beau The'a necurmatu, fiindu ca ea este unu midilocu domulu dissolvatoriu si promotoriu de urina.

Resultate admirabili sigure.

Dlu Francisu Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen langa Viena.

Wocheiner Feistritz (in Carniolia), 1 oct. 1872.

On. Dle! Mai am érasu trebuintia de vreo trei pachete din the'a dtale curatitóre de sange, pentru ca dupa-ce am cumperatu de la dta de 2 ori si am folositu acestu midilocu exellentu „the'a antiarthritica si antirheumatica a lui Wilhelm curatitóre de sange“ m'am convinsu de ajunsu de minunatulu ei effectu. Te rogu se'mi tramiti the'a curatitóre de sange cu receperea pláti prin posta.

Cu totu respectulu

Ioanu Jerala, capelanu.

Dlu Fr. Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen langa Viena.

Tuschkau langa Pilsen, 1 oct. 1872.

De asiu fi cunoscutu mai nainte puterea vindecatóre „a theei dtale antiarthritice, antirheumatice, curatitóre de sange“ asiu fi scapatu de multu de o bóla vechia si asiu fi si mai bogatu cu o suma considerabila cheltuita fora scopu pentru restaurarea

sanetáti mele. Pan' acum am trasu acestu midilocu nepretinutu de la Praga din depoulu dtale, astadi me adresezu d'a dreptulu catra dta si Te rogu a'mi tramite cu întórcerea postei 12 pachete pe langa receptiunea pláti. Cu totu respectulu

Josef Dilz.

Dlu Fr. Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen langa Viena.

Gutenstein, 1 oct. 1872.

Se 'mi mai tramiti catu mai curendu 2 pachete „thea antiarthritica, antirheumatica, curatitóre de sange a lui Wilhelm“ precum mi-ai mai tramisu prin posta. Eu vediu, ca fora the'a dtale nu mai pociu existe. Cu tóta stim'a

Florian Haselsteiner,

Nr. 43 in Klosterthal.

Preste pucinu va urm'a continuarea epistoleloru de recunoscentia, fiindu preste potintia a le publicá dintr'odata pe tóte.

Se ve feriti de falsificari si insielatiuni.

On. publicu la cumperare se binevoiesca a reflecta exactu la marc'a si firm'a mea tiparite pe din fóra pe pachetu, pentru ca se nu fia insielatu prin falsificari.

Adeverata thea antiarthritica, antirheumatica curatitóre a lui Wilhelm, se póte trage numai din prim'a fabricatiune internationala antiarthritica, antirheumatica curatitóre de sange in Neunkirchen langa Viena, seu din depozitele mele publicate prin diarie.

Unu pachetu, impartitu in 8 doze, preparatu conformu instructiunii date de medicu dimpreuna cu informatiunea despre folosire in diverse limbi consta 1 fl., pentru timbru si pachetare separatu 10 cr.

Pentru comoditatea o. p. adeverat'a thea antiarthritica, antirheumatica, curatitóre de sange a lui Wilhelm se mai afla in:

Sabiu la Frid. Thallmayer, comerciantu.

Abrud: F. Tones & Comp.

Bistritia: Fridricu Kelp, Tergovits & Zintz,

Diétrich & Fleischer.

Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu.

Orastia: Carol Reckert, apotecariu.

Alba-Julia: Iuliu Fróhlich, apotecariu.

Clusiu: Ad. Valentini, apotecariu.

Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu.

Lechintia: Friedr. Scheint, apotecariu.

Feldióra (langa Brasiovu): Friedr. Folberth,

apotecariu.

Ili'a, C. Hoffinger, apotecariu.

Osiorheiu: Max Bucher.

Sabesiu, I. C. Reinhard, apotecariu.

Baia mare: I. Horacek, apotecariu.

Ajudu: August Binder, apotecariu.

Miercuria: Chr. Fr. Schimmert, apotecariu.

Romanu (Moldova): Josef Danuffy, apotecariu.

Sedisióra: Josef B. Teutsch, comerciantu.

Rghinulu s.: S. & I. Leonhardt.

Huuiadóra: Fried. Acker, apotecariu.

Roxia: Ludw. Moldovau, apotecariu.

Ocu'a (I. Sabiu): Joh. v. Cronberg, apotecariu. (23) 31